

הצעה לפתרון בחינת הבגרות באזרחות

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית
מרכיב 80% מן הרמה הרגילה

מועד חורף תשפ"ג 2023

סמל שאלון: 034281

הפתרון נכתב על ידי רועי אדחוח, חגית קוטוק וענבר קפלן
מצוות מורי רשת החינוך אנקורי

פרק ראשון

שאלה 1

סעיף א'

ציין – סוג מנגנון פיקוח וביקורת בלתי פורמלי.

הצג – ביקורת שמקיימים גופים, ארגונים או פרטים ללא הסמכה חוקית/בהתנדבות/מיוזמתם של אזרחים או קבוצות לשם הגבלת השלטון/ופיקוח עליו ועל חוקיות פעולותיו, כדי להביא ללחץ על קובעי מדיניות. לדוגמה: תקשורת, דעת קהל שבא לידי ביטוי בהפגנות או באמנות.

הסבר – מנגנון זה בא לידי ביטוי בקטע בציטוט הבא: "...פרץ גל מחאות של חקלאים נגד התוכנית, והם חסמו כבישים מהירים בטרקטורים, משאיות ובחבילות חציר."

קישור: מתוך הקטע ניתן ללמוד כי מדובר במנגנון פיקוח וביקורת בלתי פורמלי, היות והחקלאים בחרו לצאת ולמחות בצורת חסימת כבישים והפגנות, ובכך להביע את הסתייגותם מהמגבלות שהוטלו על ידי משרד החקלאות בהולנד.

סעיף ב'

ציין – סוג אחריות מיניסטריאלית.

הצג – לכל שר בממשלה אחריות כלפי הכנסת והממשלה ביחס לנושאים שבתחום משרדו ולפעולות סגל עובדיו, אף אם נעשו שלא בידיעתו. חובתו של שר לדווח בכנסת על פעולות משרדו, להשיב על שאילתות ועל הצעות לסדר היום הקשורות לתחום משרדו, וכן לתקן בעיות שבתחום משרדו. האחריות המיניסטריאלית היא ציבורית בלבד ולא משפטית.

הסבר – בקטע צוין ששר החקלאות נשא באחריות על כשלון התוכנית, ציטוט: "לדברי השר הוא החליט להתפטר משום שלא הצליח לממש את התוכנית של משרדו, מאחר שלא הצליח לתת לחקלאים מענה הולם לבעיות שהציבו."

קישור: בקטע ניתן להבין כי שר החקלאות ההולנדי נושא במלוא האחריות על כשלון יישום התוכנית על אף שהרציונל של התוכנית היה למנוע זיהום אוויר. בשל כשלון התוכנית בחר השר להתפטר.

שאלה 2

סעיף א'

ציין – הזכות לשוויון.

הצג – זכותו של כל אדם לקבל מהשלטונות יחס זהה, ללא הבדל דת, גזע ומין, שווה לזולתו, והיא נובעת מההכרה בערך השוויון, שעל פיו כל בני האדם שווים זה לזה בערכם ובזכויותיהם מרגע לידתם.

אין להפלות אדם בשל זהותו, שיוכו או מגבלה כלשהי (דת, גזע, מין, העדפה מינית, צבע עור, מוצא, מראה חיצוני, מוגבלות מסוימת/חובה שלא להתחשב באופן פוגעני בהשתייכותו של אדם לקבוצה מכוננת זהות) אלא במקרים של שונות רלוונטית לנושא הנידון.

הסבר – אימו של החייל שנשלח לכלא טוענת כי "חיילות המשרתות באותו תפקיד רשאיות לגדל שיער ארוך ואילו עליו אוסרים זאת, ובכך נפגעת זכות בסיסית שלו."

קישור: השאלה עוסקת בזכותו של חייל לשמור על שיערו הארוך והאיסור של צה"ל המתייחס לחיילים ממין זכר בלבד. ולכן האם טוענת כי ישנה פגיעה בזכות לשוויון בשל ההתייחסות השונה של צה"ל לחיילים אל מול חיילות בכל הנוגע לאורך השיער.

סעיף ב'

ציין – עקרון שלטון החוק.

הצג – שלטון החוק במדינה דמוקרטית קובע את כללי ההתנהגות באמצעות חוקים אשר מחייבים הן את האזרחים והן את השלטון. החוקים נחקקים על ידי הרשות המחוקקת, שמבטאת את ריבונות העם. החוק מבהיר לאזרחים ולשלטון את המותר והאסור.

הסבר – דובר צה"ל מסביר את הוראות הצבא "...הבהיר דובר צה"ל שכל חייל וחיילת שמתגייסים כפופים להוראות שקבע הצבא בנוגע להופעה האישית. בהוראות אלה נקבע לבוש תקני וסידור שיער בהתאם לכל מגזר ... חיילים שמפרים הוראות אלה עלולים להיענש."

קישור: דובר צה"ל המייצג את המדינה מבהיר כי ההוראות בנוגע לאורך השיער מחייבות את כל המתגייסים באופן גורף וכל מי שמפר אותם ייענש בהתאם לאותם ההוראות. לכן ניתן להבין מהקטע כי מדובר בעקרון שלטון החוק.

פרק שני

שאלה 3

הצג: ביטוי אחד של מחויבות ואחריות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות הוא:

בטחון - מדינת ישראל מרגישה אחריות לשלומם ולביטחונם של יהודי התפוצות ובמקרים של פגיעה, גילוי אנטישמיות או אסון, המדינה מתגייסת לעזרתם, ע"י סיוע בעלייתם בגלוי או בחשאי ובהתערבות המדינה לטובת היהודים הנרדפים.

אפשרות נוספת: שייכות ואחריות הדדית: - מדינת ישראל פועלת למען חינוך יהודי בתפוצות ע"י שליחים וגופים ישראלים על מנת לחזק את הזיקה ואת השייכות בין היהודים בארץ לבין היהודים בתפוצות וזאת ע"י הוראת עברית, תנ"ך, היסטוריה, מנהגים, מסורת.

הצג: ביטוי אחד של מחויבות ואחריות של יהודי התפוצות כלפי מדינת ישראל, הוא:

סיוע פוליטי - פעולות של השדולה היהודית בקונגרס לקידום עניינים יהודים וקבלת החלטות לטובת ישראל. סיוע ליהודים במצוקה במדינות נחשלות או מדינות שבהן יהודים נרדפים, וכן עצרות הזדהות עם מדינת ישראל כהפגנת כוח ותמיכה במדינה.

אפשרות נוספת: סיוע כלכלי - גיוס כספים למען המדינה למטרות ביטחוניות וכלכליות. מתן תרומות לפרויקטים חינוכיים ולמטרות חברתיות. התנדבות של עולים לעבודה בארץ.

שאלה 4

הצג: סוג זכויות קבוצתיות/תרבותיות - זכויות קיבוציות הניתנות לקבוצות אתניות-תרבותיות/מיעוטים לאומיים. באות לידי ביטוי בתחומים הבאים: שפה, חינוך, תרבות, ייצוג קבוצה. מטרתן להסדיר בצורה מוסדית את זהותה הייחודית של הקבוצה במדינה. המדינה קובעת את היקף הענקתן ואת מידת התמיכה המוסדית בהן (לעומת זכויות הפרט של המיעוט שהן זכויות יסוד בכל דמוקרטיה).

שאלה 5

הצג: הזכות להליך הוגן - אדם חף מפשע עד שלא הוכחה אשמתו/אדם זכאי כל עוד לא הורשע בדין. כל אדם זכאי למשפט הוגן ופומבי.

(חובה לרשום בתשובה לפחות שתי דוגמאות, למשל: ייצוג ע"י עו"ד, שופטים בלתי תלויים, ענישה בהתאם לחוק בלבד, זכאי לדעת במה הוא נאשם ולראות את הראיות נגדו, זכאי לערער לערכאה גבוהה יותר.)

הזכות להליך הוגן מתממשת על ידי:

- ייצוג על ידי עו"ד – על כל אדם שעומד לפני דין פלילי ובגינו עונש מאסר, זכאי לייצוג של עו"ד במידה ואינו יכול לרשות לעצמו, המדינה תמנה עבורו סגור ציבורי.
- שופטים בלתי תלויים – שופט בלתי תלוי הוא שופט שאין לו משוא פנים (אובייקטיבי). מגיע לדיון שכפיו נקיות ואין לו זיקה לאף אחד מהצדדים.

שאלה 6

הצג: דמוקרטיה מתגוננת - הגנה על המשטר הדמוקרטי, עקרונותיו ואופי המדינה (כללי משחק, ערכים דמוקרטים ואופי המדינה) מפני אדם או קבוצה שפועלים בזירה הציבורית תוך ניצול הכלים הדמוקרטיים על מנת לפגוע/לחסל את המשטר הדמוקרטי או באופי המדינה במקרים בהם האיום ממשי המדינה מתגוננת על ידי שלילת הזכות להיבחר/להתארגן ולפעול מבחינה פוליטית/הגבלת חופש הביטוי.

במדינת ישראל נעשה שימוש ברעיון הדמוקרטיה המתגוננת. על פי חוק יסוד: הכנסת, וחוק המפלגות, מפלגה לא יכולה להשתתף בבחירות לכנסת אם יש במטרותיה:

- שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
- הסתה לגזענות.
- תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או ארגון טרור נגד מדינת ישראל.

שאלה 7

הצג: נקודת דמיון אחת בין סוג לאומיות אתנית-תרבותית לסוג לאומיות אזרחית היא השאיפה המשותפת לבני הלאום לשלטון עצמי במסגרת של מדינה ריבונית ובזיקה לטריטוריה מסוימת.

נקודת הבדל אחד בין סוג לאומיות אתנית-תרבותית לסוג לאומיות אזרחית היא שלאומיות אתנית-תרבותית מבוססת על יסודות אתניים-תרבותיים: מוצא, שפה, תרבות, היסטוריה ולפעמים גם דת. לעומת זאת, לאומיות אזרחית מבוססת על יסודות פוליטיים: שותפות, רצון משותף לחיות באותה מדינה במסגרות פוליטית וקידום ביחד של ערכים ונורמות משותפים.

שאלה 8 (אשכול: העולם היהודי)

בחברה היהודית קיימות גישות שונות בבר צביונה של מדינת ישראל כמדינה יהודית. לעיתים הגישות השונות יוצרות מחלוקת שניתן לקרוא לה שסע דתי.

הצג: צביון השבת – המחלוקת בדבר צביון השבת בחברה היהודית סובבת סביב שמירת מצוות השבת. שומרי המסורת והדתיים בחברה מאמינים שהשבת הוא יום קדוש.

בתפיסה הדתית השבת הוא יום קדוש, סמל העם היהודי, על פי עשרת הדיברות ששמרה על שלמותו וייחודו של העם היהודי לאורך דורות, ומכאן יש לשמור את השבת וקדושתה על פי ההלכה.

הציבור החילוני, לעומת זאת, רואה בשבת כיום מנוחה מהעבודה ולא כיום קדוש.

בין שתי הקבוצות מתנהל מאבק על אופי השבת בפרהסיה (הפעלת תחבורה ציבורית, פתיחת מרכזי בילוי וכו').

הצג: עיקרון הסכמיות- הסכמה רחבה בין קבוצות בחברה על כללי משחק בסיסיים או על אופייה הבסיסי של החברה והמדינה. מחזקת את היציבות ומאפשרת קיום בצוותא על אף חילוקי דעות בתחומים אחרים. חשיבות עקרון ההסכמיות:

- תורמת ליציבות החברה.
- קובעת את כללי המשחק הפוליטיים המוסכמים על כולם.
- מונעת עימותים וחילוקי דעות.

הסבר: עקרון ההסכמיות יכול לסייע בפתרון המחלוקת בסוגיית צביון השבת בשל העובדה שככל שתהיה הסכמה רחבה יותר בעם כך תגבר הסולידריות החברתית ויציבות החברה. השלטון הנבחר יהיה יציב יותר וניתן יהיה לפתור סכסוכים בדרכי שלום, סובלנות ותוך כדי שמירה על זכויות כל הצדדים. הסכמיות רחבה עוזרת למנוע עימותים וחילוקי דעות.

(הערה: ניתן היה לבחור ולענות על אחת משאלות 9-12 בהתאמה לאשכול שנלמד.)

פרק שלישי

שאלה 13

הצג: עקרון שלטו העם - כלל האזרחים הם הריבון/העם מקור הסמכות. האזרחים בוחרים שלטון של נציגים/שלטון נבחר-לזמן קצוב המוגדר בחוק.

הסבר: עקרון שלטון העם הקובע שהעם הוא הריבון: "האזרח מבטא את רצונו בנוגע לדמותה של המדינה – האזרח בוחר את המפלגה שהוא תומך בה באמצעות נציגים שבידיהם הוא מפקיד את הכוח לנהל ולהוביל את המדינה."

קישור: מתוך הקטע ניתן להבין כי הכותב מביע את דעתו בנוגע לבחירות האחרונות ומסביר שהבחירות הן חגיגה שמביאה לידי ביטוי את רצונו של האזרח. לכן מדובר בעקרון שלטון העם.

שאלה 14

הצג: עקרון הסובלנות - קבלת השונה/יחס מכבד לשונים ממני, לדעותיהם, לאורח חייהם. למרות אי נוחות/סבל/חוסר הסכמה, הימנעות מתגובות אלימות מילולית או פיזית בעת מחלוקת/הימנעות מהפעלת סמכות שלטונית כלפי עמדות ביקורתיות או מרגיזות.

חשיבות עקרון הסובלנות:

- מימוש זכויות: הסובלנות מבטיחה את מימוש זכויות הפרט (חירות, חופש ביטוי).
- יציבות בחברה: הסובלנות תורמת ליציבות המשטר, משום שמתאפשר ויכוח בין הדעות הקיימות ללא אלימות.
- מגוון פוליטי: הסובלנות מאפשר לבני האדם להכיר מגוון של דעות- ומבחינה פוליטית זה מה שמאפשר את חילופי השלטון. האופוזיציה יכולה לשכנע את האזרחים בדעתה. הממשל מאפשר להשמיע דעות פוליטיות.

הסבר: בקטע ניתן לראות כי הכותב טוען ש: "...הבסיס לכך הוא היותנו בני אדם בני חורין, וכדי שחירותו של כל אדם תשמר בלי לפגוע באחר יש לנקוט בכלל "חייה ותן לחיות"...ההתמקדות במפריד בינינו נגרמת בין השאר מן ההתנגשות לכאורה בין ההכרה של כל אחד מאתנו בזכותו השווה של הזולת לדעות ולרצון משלו ובין החשש מן ההשפעה של התנהגותו ובחירותיו של הזולת על חייו."

קישור: מתוך הקטע ניתן להבין כי עקרון הסובלנות בא לידי ביטוי בדרגתו של הכותב בנוגע להתנהלות האנושית והמוסרית של החברה הישראלית והבסיס שמאחד אותה, תחת ההבנה שיש להתייחס לכל אדם, בעיקר לשונה ממך בצורה מכבדת ומתחשבת, בייחוד בזמן מחלוקת.

שאלה 15

הצג: מאפייני המדינה היהודית הבאים לידי ביטוי בהכרזה (יש לבחור אחד מהם ולהציגו) - בשם המדינה: מדינת ישראל/בהכרזה עליה כמדינה יהודית. בפתיחת שעריה לכל יהודי בקריאה לעם היהודי להתלכד סביבה. בקביעה כי המדינה תושתת על יסודות החרות הצדק והשלום במורשתם של נביאי ישראל.

מאפיינים דמוקרטיים של המדינה הבאים לידי ביטוי בהכרזה (יש לבחור אחד מהם ולהציגו) - הכרזה על הקמת מוסדות דמוקרטיים: קיום בחירות/כינון חוקה. הבטחה לשוויון חברתי ומדיני לכל אזרחיה ללא הבדל דת גזע ומין/בהבטחה לחרות דת, מצפון, לשון חינוך

ותרבות. בהבטחה להיות נאמנים לעקרונותיה של מגילת האו"ם. בקריאה לערבים להשתתף בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה. בהבטחה להעניק לערבים אזרחי מדינה ישראל, נציגות מתאימה בכל מוסדות המדינה.

הסבר: בקטע כותב המאמר נותן דוגמאות מהכרזת העצמאות. מאפיין יהודי שבא לידי ביטוי בקטע: "...השאיפה לשלמות מוסרית ורוחנית וההכרה בזכויותיו של הזולת הם ערכים שבאים לידי ביטוי במגילת העצמאות, ועל פי ערכים אלו פעלו מנהיגים רוחניים בתקופת התנ"ך. הרצון להקים חברת מופת לעם היהודי בארצו הוא שקיבץ אותנו בארץ ישראל אחרי אלפיים שנות גלות..."

מאפיין דמוקרטי ניתן למצוא בקטע בכך ש: "מדינה זו מחויבת לממש ערכים כלל עולמיים, כמו ערך השוויון וחופש הבחירה עבור כלל אזרחיה, יהודים ולא יהודים כאחד."

קישור: בשימוש שעושה הכותב במאמרו ניתן למצוא אזכור של מגילת העצמאות והערכים היהודיים בשמם היא נכתבה ואותם היא מביא לידי ביטוי.

ניתן אף למצוא התייחסות של המחבר לערכים הדמוקרטיים שיש בתוך הכרזת העצמאות הבאים לידי ביטוי במחויבות לשוויון עבור כלל אזרחי המדינה.

(הערה: יש להסביר מאפיין אחד דמוקרטי אן מאפיין אחד יהודי בקטע.)

פרק רביעי

שאלה 16

ציין- הזכות לקניין.

הצג- לכל אדם הזכות להחזיק ברכוש/ בדבר שיש לו ערך כלכלי ולעשות בו כרצונו. אין לפגוע בקניינו של אדם, הן קניין רוחני (רכוש בעל ערך כלכלי: שיר, עבודה אקדמית, זכויות יוצרים) והן קניין חומרי (רכוש העשוי מחומר פיזי ובעל ערך כלכלי – למשל: דירה, מכונת וכו').

הסבר- הזכות של איש הציבור שנפגעה בעקבות הדלפת עותק דיגיטלי של ספרו לרשתות החברתיות היא זכותו לקניין רוחני. לפי הקטע ניתן ללמוד כי ההדלפה של הספר פוגעת בהכנסות הכלכליות של הסופר ממכירת הספרים. "הוצאת הספרים טוענת כי הדלפת הספר פוגעת בקצב המכירות של הספר ובהכנסות של הכותב מן הספר".

קישור- מתוך הקטע ניתן ללמוד כי הפגיעה הכלכלית בפרנסתו של הסופר מיצירתו הרוחנית מביאה לידי ביטוי פגיעה בזכותו לקניין.

שאלה 17

ציין- תנאי לקיום בחירות: כלליות.

הצג- כל אזרחי המדינה זכאים לבחור ולהיבחר למוסדות הנבחרים במדינה במגבלות הכתובות בחוק כמו גיל מינימלי ובמדינות מסוימות עבריינות על החוק. במדינת ישראל ניתן לבחור החל מגיל 18 ולהיבחר מגיל 21.

הסבר- התנאי לקיום בחירות דמוקרטיות המתממש בהצעתו של יושב ראש איגוד הטייסים לאפשר לאנשי צוות האוויר להצביע כמה ימים לפני מועד הבחירות היא כלליות. כך שתתאפשר לאנשי צוות האוויר לממש את זכותם האזרחית להצביע למרות השהות שלהם בחו"ל ביום הבחירות, כפי שכתוב בקטע "הוא טוען שבמצב כזה נמנעת מאנשי צוות האוויר האפשרות להצביע".

קישור- מתוך הקטע ניתן ללמוד כי ההצעה של יושב ראש ארגון הטייסים מביאה לידי ביטוי את התנאי לקיום בחירות: כלליות. כי ההצעה דואגת לכל שגם אנשי הצוות האוויר יוכלו להצביע יחד עם כל האזרחים ביום הבחירות.

שאלה 18

ציין- תפקיד הכנסת: פיקוח וביקורת.

הצג- הכנסת מהווה מנגנון פיקוח פורמאלי המפקח ומבקר את מדיניותה ופעולותיה של הרשות המבצעת ע"י אופוזיציה, ועדות, אישור תקציב, כלים פרלמנטריים.

הסבר- תפקיד הכנסת שנפגע, לטענת חברי הכנסת מן האופוזיציה כתוצאה מההימנעות מהבאת ההסכם לדין במליאת הכנסת הוא פיקוח וביקורת. כפי שכתוב בקטע "ההימנעות מהבאת ההסכם לדין במליאת הכנסת פגעה באפשרות שלהם להביע את דעתם על ההסכם".

קישור- מתוך הקטע ניתן ללמוד כי חתימת הממשלה על ההסכם עם לבנון מבלי שחברי הכנסת יביאו את דעתם עליו מהווה פגיעה בתפקידה של הכנסת כמפקחת ומבקרת את מדיניותה ופעולותיה של הרשות המבצעת.

שאלה 19 (שאלת עמדה)

א. טענה - אני מתנגדת להצעה להעניק הטבות מס למיזמים של בניית דירות המיועדות להשכרה.

ב. עמדתי מתבססת על גישה כלכלית-חברתית ליברלית.

הצג- מדיניות כלכלית ליברלית זו מדגישה את החירות הכלכלית על פני השוויון החברתי-כלכלי וסוברת שחירות מקדמת את טובת החברה כולה ובתוכה את החלשים. מדיניות כלכלית זו שמה דגש על יוזמה פרטית ותחרות ומאמינה כי מעורבות המדינה בתחום החברתי-כלכלי צריכה להיות מינימלית עד כמה שניתן ותומכת בצמצום המיסוי למינימום.

הסבר (קישור)- הענקת הטבות מס למיזמים של בניית דירות להשכרה מהווה התערבות ממשלתית בתחום הנדל"ן והיא מנוגדת למדיניות כלכלית ליברלית לפיה יש לשמור על שוק חופשי שבו המעורבות הממשלתית כלכלית צריכה להיות מצומצמת.

ג. העמדה הנגדית מתבססת על גישה כלכלית-חברתית סוציאל-דמוקרטית.

הצג- מדיניות כלכלית סוציאלית זו מדגישה את השוויון החברתי-כלכלי על פני החירות הכלכלית בשם שוויון כלכלי וצמצום פערים. מדיניות זו מדגישה את האחריות של המדינה לחלשים ומאפשרת לפרט, במידת הצורך להישען על סיוע חברתי-כלכלי מהמדינה. המדינה מעורבת בתחום החברתי-כלכלי במידה רבה ומחויבת להבטיח קיום בסיסי בכבוד לכל אדם. גישה כלכלית זו תומכת במיסוי גבוה לעשירים. המדינה תפרוס רשת ביטחון סוציאלית לאזרחים.

הסבר (קישור)- הענקת הטבות מס למיזמים של בניית דירות להשכרה מהווה התערבות ממשלתית בשוק הנדל"ן כדי לפתור את המחסור בדירות להשכרה ולהבטיח דיור ראוי ליותר אזרחים. הטבות המס מתאפשרות על ידי לקיחת מיסים מהאזרחים לשם צמצום פערים ומהוות ביטוי לכלכלה חברתית סוציאלית.

שאלה 20 (שאלת עמדה)

א. טענה- אני בעד ההצעה לחייב את כל האזרחים בני ה-18 במדינת ישראל, ללא יוצא מן הכלל, לשרת שירות צבאי, אזרחי או לאומי.

ב. עמדתי מתבססת על הזכות לשוויון.

הצג- לכל אדם הזכות לשוויון בפני החוק ולשוויון פוליטי. אין להפלות אדם בשל זהותו, שיוכו סממן חיצוני או מגבלה כלשהי (דת, גזע, מין, העדפה מינית, צבע עור, מוצא, מראה חיצוני, מוגבלות מסוימת). אופני היישום הראויים של הזכות לשוויון שנויים במחלוקת ציבורית בכל חברה דמוקרטית.

הסבר- חיוב כל האזרחים בני 18 ומעלה להתגייס ללא יוצא מהכלל מוודאת כי כל האזרחים יישאו בנטל השירות למדינה ובכך מביא לידי ביטוי את הזכות לשוויון

ג. עמדה נגדית מתבססת על הזכות לחירות

הצג- זכותו של כל אדם לחיות על פי רצונו החופשי. אין לשלול את חירותו של אדם על ידי מעצר או על ידי הגבלת חופש המחשבה והפעולה שלו. מן הזכות לחירות נגזרות שורה של חירויות כמו חופש הביטוי, המחשבה, המצפון, דת ועוד. חוקים רבים בכל חברה מגבילים בהכרח את הזכות לחירות ונגזרותיה וגבולות הפגיעה הסבירה שנויים במחלוקת ציבורית בכל חברה דמוקרטית.

הסבר- חיוב כל האזרחים בני 18 ומעלה להתגייס ללא יוצא מהכלל שוללת מאזרחים רבים לבחור איך לנהל את חייהם והאם הם מעוניינים או לא לשאת בנטל שירות צבאי, אזרחי או לאומי. במידה ולא יסכימו לכך יופעלו נגדם סנקציות שונות לרבות ישיבה בכלא. בכך נפגעת זכות אזרחים רבים שאינם מעוניינים לשרת הזכות לחירות.